

Gemeenteraad Enschede

in te vullen door raadsgriffier

amendement letter:

datum indiening raad:

indiener:

agendapunt:

datum beraadslaging:

uitslag stemming:

dagtekening:

Amendement: **Sterke raad, meer ondersteuning**

Corsanummer: NUMMER

De raad van de gemeente Enschede op maandag 8 november 2021, besprekende het raadsvoorstel:

Gemeentebegroting 2022-2025

Stelt het volgende amendement voor:

- In afwachting van nadere acties van de Minister van BZK in reactie op het rapport van de ROB 'Goede ondersteuning, sterke democratie' in de gemeentebegroting 2022 eenmalig een bedrag van € 350k te alloceren ter versterking van de (nieuwe) gemeenteraad, mede met het oog op de grote uitdagingen, de ambities van de nieuwe raad, een goede bestuurscultuur en een geslaagde inwerkperiode;
- In verband met het advies van de ROB ook in Enschede toe te werken naar het opnemen van een vaste norm in de gemeentebegroting, waarmee de werkbegroting van de raad niet langer afhankelijk is van de waan van de dag maar structureel geborgd als percentage van de totale omvang van de gemeentebegroting; vooralsnog hiervoor een norm van 0,4 % van de totale begroting aan te houden;
- Deze norm in nader overleg met het presidium uit te werken en op te nemen in de zomernota 2022.

Toelichting (gemotiveerd):

Aanleiding voor dit amendement

Op 5 juli 2021 is bij de Zomernota 2021 de motie 'Versterking ondersteuning raad' (ingediend door de SP) aangenomen, onder intrekking van de motie 'Ondersteuning van de gemeenteraad terug op niveau' (van de PVV). Breed gesteund door bijna alle fracties, roept de motie op tot versterking van de ondersteuning van de raad en de mogelijkheden hiervoor vóór de begrotingsbehandeling aan de raad voor te leggen. In goed overleg met het college is de route gekozen om de uitwerking van de opdracht in deze motie via een eigen amendement van de raad bij de begrotingsbehandeling aan de raad voor te leggen.

Onderbouwing

- Er is een direct verband tussen bezuinigen op ondersteuning raad en kwaliteit lokale democratie (oa rapport van ROB: "Goede ondersteuning, sterke democratie"); dus andersom ook;
- Er is sinds de decentralisaties sprake van een forse toename van nieuwe taken en budget in Enschede (meer dan 50%) maar het budget ondersteuning raad is in afgelopen tien jaar fors gekrompen (ruim 200.000 euro structureel en 125.000 incidenteel); dit is overigens uitzonderlijk omdat nieuwe taken elders in de organisatie logischerwijs toename van ondersteuning (mensen) en budgetten hebben betekend;
- Actuele onderzoeken (toeslagenaffaire, belastingdienst) waaronder ons eigen raadsonderzoek Menselijke Maat wijzen nadrukkelijk op het tekort schieten van de essentiële rollen van de volksvertegenwoordigingen; ook de gemeenteraad zal komende jaren voor steeds hogere eisen gesteld worden in de complexe opgaven waarbij voldoende ondersteuning het verschil zal maken;
- Het gelijke speelveld voor raad en college, cruciaal in een lokale democratie met machtenscheiding, staat al enige tijd onder druk, zoals ook blijkt uit meerdere uitspraken van de raad (informatiepositie, onderzoeksmogelijkheden, (externe)adviesmogelijkheden, enz);
- Onderzoek van het ROB en geïllustreerd met onderzoek door onze eigen Rekenkamercommissie wijst uit dat de gemeenteraad onvoldoende gebruik maakt van zijn wettelijk instrumentarium als gevolg van tekort schietende ondersteuning en middelen;
- De lokale democratie staat inmiddels voor nog grotere uitdagingen; de gemeenteraad moet zijn eigen ondersteuning tenminste weer op het oude niveau van voor de bezuinigingen terugbrengen en open staan voor verdere versterking in de nieuwe periode;
- Als de trend van verdere differentiatie en vernieuwing in de lokale politiek doorzet vormt dit een extra uitdaging voor de nieuwe raad;
- Het kunnen beschikken over voldoende ondersteuning voor de leden van de nieuwe raad, ook in de vorm van fractiefaciliteiten, opleidingsmogelijkheden, training en begeleiding en eigen fractieondersteuning, draagt direct bij aan het functioneren van het geheel;
- Een nieuwe raad zal naar alle verwachting kiezen voor een aangepaste werkwijze, en de ontwikkeling en implementatie hiervan vraagt extra budget;
- Een constructieve bestuurscultuur wordt aan alle kanten geholpen door het versterken van de ondersteuning raad;
- De Enschedeërs moeten hier ook meer van merken en aan bij kunnen dragen, en daarom is voor de raad niet alleen de focus op de gemeentelijke organisatie maar ook meer op de samenleving essentieel, waarvoor momenteel voldoende middelen ontbreken (communicatie en informatie);
- Niet alleen incidenteel maar juist ook structureel moet een geborgd en fatsoenlijk budget voor raad en ondersteuning gegarandeerd zijn en mag niet gevolg zijn van 'handelingsverlegenheid van de raad', en daarom biedt een norm in de begroting van een vast percentage een goede garantie in de toekomst
- In Enschede is een norm van 0,4 % van de begroting ofwel 20 euro per inwoner per jaar voor een sterke volksvertegenwoordiging zeker niet te hoog; op dit moment zitten we met bijna 16 euro per inwoner ruim onder die norm;
- Het is daarom verstandig en het past goed in alle landelijke discussies hierover om in de volgende Zomernota deze norm onderbouwd en stevig in het structurele financiële kader op te nemen

Externe onderbouwing

- Bureau Berenschot adviseerde in februari 2020 n.a.v. het onderzoek over 'Knelpunten en oplossingsrichtingen Gemeentewet' om gemeenteraden betere ondersteuning te geven;
- De Raad Openbaar Bestuur pleitte in november 2020 voor meer ondersteuning raden, raden die voldoende middelen daarvoor beschikbaar stellen, voor een onafhankelijke griffie, een sterke rekenkamer, ontwikkelen van

vaste normen voor raadsondersteuning en in dit verband het opnieuw doordenken van het stelsel van fractievergoedingen;

- De Nederlandse Vereniging van Raadsleden adviseerde in december 2020 in 'Hoe maak je een sterke griffie voor een sterke raad?' (webinar) om meer te investeren in raadsondersteuning en de griffie;
- Minister Ollongren (BZK) onderschrijft in haar brief aan de Tweede Kamer van 12 februari 2021 in de volle breedte de conclusies van de ROB en onderstreept daarbij het voor de lokale democratie ongewenste effect van 'de handelingsverlegenheid bij volksvertegenwoordigers';
- De minister geeft aan dat wat de ROB daarover signaleert: "... herken ik uit de praktijk. Er is terughoudendheid om, zeker in financieel lastige tijden, geld uit te trekken voor de 'eigen' ondersteuning.';
- Tevens geeft zij onder meer aan dat: "Er zijn raden die bezuinigen op fractieondersteuning. Ik onderschrijf, zoals ik eerder aan uw Kamer liet weten, de aanbevelingen in het proefschrift van Jos Hessels over het recht op fractieondersteuning en ambtelijke bijstand. (...) Voor de kwaliteit van de democratische besluitvorming is adequate ondersteuning van volksvertegenwoordigers essentieel.";
- Alle adviezen wijzen zonder uitzondering hetzelfde uit: versterking van ambtelijke bijstand, fractieondersteuning, griffie, rekenkamer(s) en opleidingsbudgetten zijn absoluut nodig en de raden zijn nu eerst zelf aan zet.

Met betrekking tot de inzet van het budget van belang

- De griffie legt aan het begin van het begrotingsjaar 2022 aan het presidium een dienstbegroting 'Raad en ondersteuning' voor, waarin het gehele raadsbudget (inclusief deze eenmalige middelen) wordt uitgewerkt naar de begrotingsposten, zodat sturing op niveau van producten inzichtelijk wordt;
- Het eenmalige budget van 350.000 euro daarbij – indicatief – in 2022 als volgt in te zetten:
  1. € 70.000 op te nemen om de fractiebudgetten c.q. de fractieondersteuning te verhogen voor het kunnen inhuren van o.a. externe deskundigheid. De noodzakelijke fractieondersteuning betreft om op verantwoord niveau te komen, voor de kleinere 1 persoonsfracties tenminste 1/2 dag in de week ondersteuning en voor grotere fracties tenminste 2 dagen in de week ondersteuning.
  2. € 75.000 op te nemen voor het (functionele en sociale) inwerkprogramma nieuwe raad, (vak) excursies, uitwisselingen, heisessies, ontmoetingen etc. inclusief een bijdrage voor een uitwisseling met andere Raden (10k Euro), een excursie (25k Euro), twee keer een tweedaagse heisessie van de Raad (25k Euro) en tevens voor elke Raadscommissie een budget voor inwerkprogramma en verdieping (10 x 1500 euro = 15k Euro).
  3. € 30.000 op te nemen voor een impuls voor versterking samenlevingsgericht werken door en vanuit de raad (participatie en interactie).
  4. € 35.000 op te nemen voor ontwikkeling en implementatie van een nieuw vergadermodel voor de raad.
  5. € 35.000 op te nemen voor het inhoudelijk verdiepingsprogramma voor de nieuwe raadsleden (woordvoerderschappen).
  6. € 40.000 op te nemen voor extern feitenonderzoek resp. het inhuren van onafhankelijke (contra) expertise. Vanaf 2003 had de raad de beschikking over een structureel budget op de begroting om indien gewenst deze deskundigheid extern in te kunnen huren. Dit is wegbezuinigd. De Raad heeft deze mogelijkheden nu niet meer om uit de eigen begroting middelen flexibel aan te wenden om deze externe bijstand in te huren. Dit inhuren is noodzakelijk om het college op gelijk niveau te kunnen beantwoorden met externe contra-expertise (gelijk speelveld macht-tegenmacht). Hierbij spelregels op te nemen waardoor het mogelijk wordt dat niet enkel op basis van enkelvoudige meerderheden in de raad door kwalitatieve minderheden gewenst onderzoek niet uitgevoerd kan worden. Tevens spelregels op te nemen ivm een plafond per onderzoek (5000 euro) waardoor raadsbesluiten ook niet nodig zijn en er voldoende ruimte blijft voor echt raadsonderzoek.
  7. € 50.000 op te nemen voor versterking informatiepositie Raad. Investeren in een informatiesysteem van de Raad die in lijn is met de gemiddelde begrotingspost hiervoor in andere 150.000 plus gemeenten. Er zijn meerdere intensiveringen en opties nodig en voorhanden om Enschede op niveau te brengen van vergelijkbare steden met dezelfde ambitie.

Besluit het raadsvoorstel als volgt te wijzigen:

Een nieuw punt 3. aan het dictum toe te voegen, luidende:

daarbij € 350.000,- incidenteel toe te voegen aan begrotingspost BU801 (gemeenteraad), dit eenmalig te dekken uit de algemene middelen en de programmabegroting 2022 hierop aan te passen en bij de voorbereidingen van de Zomernota 2022 toe te werken naar het opnemen van een vaste norm in de gemeentebegroting (waarmee de werkbegroting van de raad (BU800 en BU801) structureel geborgd wordt als percentage van de totale omvang van de gemeentebegroting; vooralsnog hiervoor een norm van 0,4 % van de totale begroting aan te houden).

Naam & handtekening indiener:

Aldus vastgesteld in de vergadering van:

De griffier,